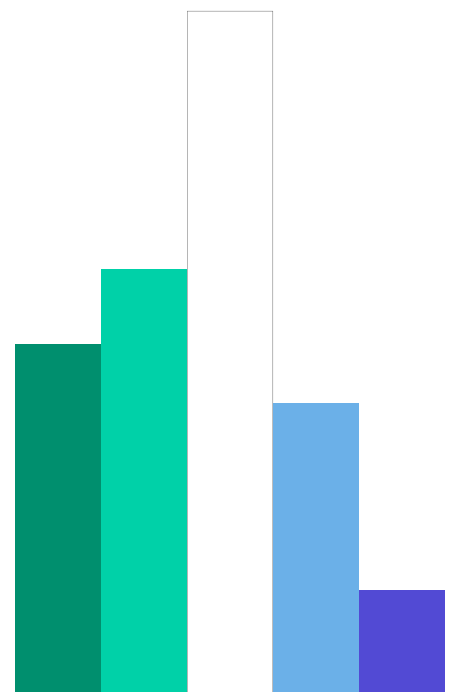

Spații (ne)sigure pentru comunitatea LGBTQIA+

- despre microagresiuni în spațiile instituțiilor
publice și în mediile cultural-artistice -

Proiect derulat de:

+iE identity.
education

SCORA
Sexual & Reproductive Health
and Rights Including HIV & AIDS

SSMT
Societatea Studenților și Mediciilor Tineri

[introducere]

Cum vedem un spațiu sigur? În contextul discuției despre siguranța percepută de persoanele din comunitatea LGBTQIA+, problematica siguranței aduce în discuție mult mai multe aspecte decât simpla siguranță fizică. *Goode-Cross și Good (2008)* au definit spațiul sigur ca fiind acele contexte în care persoanele au încrederea necesară să se expună riscului, să își exprime sincer convingerile și să împărtășească cunoștințe, atitudini și comportamente cu cei din jur. Într-o astfel de conceptualizare nu mai vorbim doar despre o siguranță fizică, ci și despre protejarea față de abuzul psihologic și cel emoțional (Cisneros & Bracho, 2020). Lipsa siguranței în anumite spații poate fi asociată agresiunilor directe sau indirecte ținute spre grupurile vulnerabile (ex. grupuri etnice, comunitatea LGBTQIA+).

În ceea ce privește comunitate LGBTQIA+, deși agresiunile directe (ex. violență fizică) sunt încă prezente, agresiunile percepute de membrii comunităților minoritare au făcut tranziția și spre forme subtile de agresiune numite microagresiuni (*Nadal, Whitman, Davis, Erazo & Davidoff, 2016*). Microagresiunile sunt forme subtile de discriminare, adesea neintenționate sau inconștiente, manifestate prin insulte subtile, forme de invalidare (ex. utilizarea necorespunzătoare a pronumelor, utilizarea numelui folosit înainte de tranziție, adresarea de întrebări intruzive despre procesul de tranziție, referirea persoanelor către facilități specifice genului opus), care țintesc indivizii aparținând grupurilor considerate minoritare în percepția comunității (*Nadal, Rivera, and Corpus 2010; Parr and Howe 2019*). Aceste forme de agresiune aduc cu sine consecințe importante din sfera sănătății mintale a persoanelor din comunitatea LGBTQIA+, o serie de cercetări cantitative și calitative indicând asocieri

între experimentarea microagresiunilor și o stimă de sine scăzută, depresie și traumă (*Nadal, 2018; Nadal et al., 2016*). De exemplu, *Parr și Howe (2019)* sugerează faptul că experimentarea frecventă a invalidării identității de gen (o formă de microagresiune), în rândul persoanelor transgender, este asociată cu șanse de 150-240% mai mari de a manifesta simptomatologie depresivă și ideate suicidară în anul precedent. De asemenea, sunt observate și consecințe de natură socială rezultate din microagresiuni cu ar fi marginalizarea și oportunitățile inegale în accesul la servicii de sănătate, educație și angajabilitate (*Sue, 2010*).

Studii recente din problematica microagresiunilor indică importanța contextului și al mediului în care apar aceste tipuri de agresiuni (*Kia, MacKinnon & Legge, 2016; Nadal et al., 2011, 2014; Woodford et al., 2017*). De exemplu, *Agencia pentru Drepturi Fundamentale a UE - FRE (2020)* a identificat faptul că discriminarea este prezentă în mai multe contexte ale vieții cum ar fi cafenelele, restaurantele și spitalele, în rândul populației LGBTQIA+ din România studiate, 45% dintre participanți autoraportază niveluri de discriminare cu privire la cel puțin unul dintre contextele studiate. *Sue (2010)* afirmă că formele subtile de agresiune nu se manifestă doar la nivel interpersonal, ci și la nivel instituțional prin promovarea de politici publice și practici care facilitează excluziunea. De exemplu, *Kia, et. al. (2017)* observă faptul că deși în Statele Unite ale Americii există politici, reglementări și protocoale în ceea ce privește raportarea instituțiilor la comunitatea LGBTQIA+, forme subtile de discriminare sunt raportate de către membrii acestei comunități.

Fenomenul abuzului direct este și el continuare prezent în rândul persoanelor din comunitatea LGBTQIA+ din România, tot în cadrul raportului livrat de FRA în anul 2020, 30% dintre participanți susțin că au experimentat forme de abuz verbal în ultimele 12 luni și 24% dintre aceștia raportează forme non-verbale de abuz (ex. gesturi). Atunci când au fost solicitați să menționeze contextul ultimului incident care a constat într-o formă de abuz, participanții au raportat în proporție de 33% spațiile deschise (ex. parcuri, piețe publice) și în proporție de 8% locurile de socializare private (ex. cafenele, baruri).

[studiul prezent]

Pornind de la observațiile din literatura de specialitate și datele identificate cu privire la formele de abuz experimentate de comunitatea LGBTQIA+, **studiul de față propune trasarea măsurii în care comunitatea LGBTQIA+ experimentează forme de abuz subtile sau directe în comparație cu persoanele heterosexuale și cisgender.** În ceea ce privește fenomenul formelor subtile de abuz (ex. microagresiunile), nu au fost identificate studii reprezentative cu privire la populația românească din comunitatea LGBTQIA+. Pornind de la literatura de specialitate observăm că microagresiunile joacă un rol important în sănătatea mintală și integrarea socială a persoanelor LGBTQIA+ (Nadal, 2018) astfel că atribuim o deosebită importanță identificării frecvenței cu care acest fenomen este prezent în rândul membrilor comunității. De asemenea, deoarece microagresiunile sunt corelate contextului (Kia, MacKinnon & Legge, 2016), urmărim să observăm frecvența cu care aceste tipuri de abuz sunt prezente în contextul interacțiunii cu instituțiile publice (ex. sistemul de sănătate, sistemul judiciar, etc) și desfășurarea vieții social-culturale (ex. frecventarea barurilor, teatrelor, etc). Datorită faptului că nu dorim doar să observăm prezența microagresiunilor în rândul populației LGBTQIA+, ci și să observăm dacă experiențele comunității diferă de cele ale comunității heterosexuale-cisgender, cercetarea de față propune identificarea măsurii în care membrii comunității LGBTQIA+ experimentează mai frecvent microagresiuni în comparație cu populația heterosexuale-cisgender raportat la interacțiunea cu instituțiile publice și spațiile asociate vieții social-culturale.

permisiv pentru exercitarea formelor de abuz direct (Dragowski, Halkitis, Grossman & D'Augelli, 2011). Conform unui raport realizat în anul 2020 de FRA, 43% dintre participanții LGBTQIA+ din România afirmă faptul că au experimentat o formă de abuz directă (ex. abuz verbal/ fizic), pe când procentul general estimat la nivelul Uniunii Europene este de 38%. Același raport, abordează experiența comunității LGBTQIA+ în contextul familial, educațional, medical și social, fără a se raporta însă la contextul instituțiilor publice generale sau a vieții social-culturale. De asemenea, diferențele dintre grupul LGBTQIA+ și cel heterosexual-cisgender nu a fost abordat. Așadar, acest studiu urmărește și identificarea diferențelor între grupul LGBTQIA+ și cel heterosexual și cisgender în ceea ce privește frecvența cu care sunt experimentate forme de abuz verbal și fizic în cele două contexte vizate.

Prezența heterosexismului, a prejudecăților și a discriminării în rândul societății reprezintă aspecte care creează un climat

[ipoteze]

Ipoteza 1: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt microagresiunile cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu instituțiile publice.*

Ipoteza 2: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt microagresiunile cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu locațiile aferente vieții social-culturale.*

Ipoteza 3: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt abuzul verbal direct cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu instituțiile publice.*

Ipoteza 4: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt abuzul fizic direct cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu instituțiile publice.*

Ipoteza 5: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt abuzul verbal direct cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu spațiile social-culturale.*

Ipoteza 6: *Participanții din grupul LGBTQIA+ resimt abuzul fizic direct cu o frecvență mai ridicată decât grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește raportarea la interacțiunea cu spațiile social-culturale.*

[metodologie]

Studiul de față vizează **membrii comunității LGBTQIA+** având în vedere caracteristici variate ale acestora cum ar fi orientarea sexuală, identitatea de gen, etnie, educație, statut economic și mediul de proveniență.

Criteriile pentru selectarea participanților presupun ca aceștia să aibă vârsta de 18 ani împlinită și să se identifice cu cel puțin un tip de orientare sexuală/ identitate de gen aflate sub cupola LGBTQIA+.

Cu scopul de a le fi prelucrate datele, participanții trebuiau să completeze integral chestionarul pus la dispoziție și să existe variație în răspunsurile acestora. Participanții se vor împărți în două grupuri, grupul de interes al persoanelor care fac parte din comunitatea LGBTQIA+ și un grup de control format din persoane care se identifică ca fiind heterosexuale și cisgender.

Datele colectate în scopul realizării unor analize preliminare indică un număr de **163 de participanți dintre care 76.7% au declarat că ar face parte din comunitatea LGBTQIA+ și 23,3% au susținut că se identifică ca fiind heterosexuali și cisgender.**

În cadrul grupului de participanți care confirmă că fac parte din comunitatea LGBTQIA+ au fost identificați 68.71% de persoane care se identifică ca având o identitate de gen alta decât cisgender, iar 31.29% dintre aceștia declară că se identifică ca fiind cisgender. De asemenea, 72.39% dintre participanți se identifică cu o altă orientare sexuală decât cea heterosexuale, iar 27.61% dintre respondenți se identifică ca fiind heterosexuali.

Caracteristicile participanților sugerează că în procent de 89.6% aceștia se identifică ca fiind cetățeni români, iar 10.4% ca având alte naționalități sau proveniențe etnice.

Dintre cei 163 de participanți 34.4% afirmă că provin din mediu urban, 17.2% din mediul rural și 48.5% locuiesc într-un oraș care are statutul de reședință de județ. Nivelul de educație al respondenților este preponderent marcat de absolvenți de liceu 59.5%, urmat de absolvenți de licență 25.2%, absolvenți de masterat 12.3%, 2.5 % au absolvit ca ultimă formă de învățământ gimnaziu și 0.5% sunt absolvenți de doctorat. La momentul evaluării 62.6% dintre participanți aveau statutul de student. Statutul economic al participanților a fost evaluat raportat la venitul lunar al acestora, observându-se că 47.2% dintre aceștia au venituri sub 1300 de lei/ lună, urmat de 20.2% care se încadrează între 1300-2000 de lei/ lună, 13.5% peste 5000 de lei/ lună, 11% între 3000-5000 de lei/ lună și 8% între 2000-3000 de lei/ lună.

[instrumente]

Datele obținute în cadrul acestui studiu au fost colectate prin intermediul unui chestionar distribuit în mediul online care are o durată de aproximativ 25 de minute.

Chestionarul a fost distribuit pe grupurile destinate comunității LGBTQIA+ de pe rețele de socializare și a fost promovat în cadrul evenimentelor culturale destinate comunității. Totodată, chestionarul vizează două secțiuni specifice contextelor studiate adică experiența privind serviciile publice și experiența privind activitățile culturale - recreaționale, fiecare dintre aceste două secțiuni înregistrând datele prin intermediul a 2 instrumente **Sexual Orientation Microaggression Inventory - SOMI** și **Sexual Orientation Victimization - SOV**. Prima parte a chestionarului colectează datele demografice ale participanților urmate de cele două secțiuni referitoare la experiența agresiunilor în cele două contexte.

Sexual Orientation Microaggression Inventory - SOMI (Swann, Minshew, Newcomb & Mustanski, 2016) este un instrument care măsoară experiența respondenților cu diverse forme de microagresiune cum ar fi atitudini și exprimări heterosexiste, negarea orientării sexuale/ identității de gen, heterosexism și dezaprobare cu privire la experiențele resimțite de comunitate. Instrumentul are un număr total de 19 itemi (ex. Ți s-a spus că nu ești un bărbat/ femeie „adevărat/ă”.) care se grupează cel mai eficient într-un singur factor conform analizei confirmatorii efectuate. Consistența internă a instrumentului este una cu calificativul excelent având o valoare a Alpha a lui Cronbach de .95. Itemii au fost înregistrați pe o scală Likert de 5 unde 1 însemna Niciodată, iar 5 Întotdeauna.

Sexual Orientation Victimization - SOV (Dragowski, Halkitis, Grossman, & D'Augelli, 2011) reprezintă un instrument scurt compus din 6 itemi care surprind frecvența cu care participanții au experimentat două forme de agresiune directă, verbală sau fizică. În ceea ce privește agresiunea verbală itemii vizau frecvența cu care participanții au fost insultați sau amenințați datorită orientării lor sexuale sau identității de gen (ex. „De câte ori ai fost amenințat/ă/x cu violență fizică pentru că ești sau se credea că ești din comunitatea LGBTQIA+?”). Similar, agresiunea fizică a fost reprezentată prin evaluare frecvenței cu care participanții au experimentat lovituri sau alte forme de agresiune fizică (ex. „De câte ori au fost aruncate obiecte spre tine pentru că ești sau se credea că ești din comunitatea LGBTQIA+?”). Răspunsurile participanților sunt înregistrate pe o scală Likert de 4 unde variantele sugerau 1 - Niciodată, 2 - O dată, 3 - De două ori, 4 - De trei sau mai multe ori.

Chestionarul utilizat propune în încheiere și o serie de întrebări deschise despre experiența respondenților cu privire la nesiguranța în spațiul public (ex. „Împărtășește cu noi o experiență în care NU te-ai simțit în siguranță în spațiile asociate vieții sociale/culturale.”) și o serie de așteptări de la cum și-ar dori să arate anumite spații pentru a le oferi sentimentul de siguranță (ex. „Dacă ar fi să te gândești la spațiile publice din oraș (piețe, parcuri, etc) ca la un spațiu sigur, cum ar arăta?”).

[rezultate]

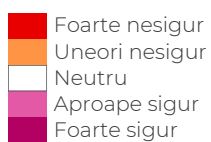
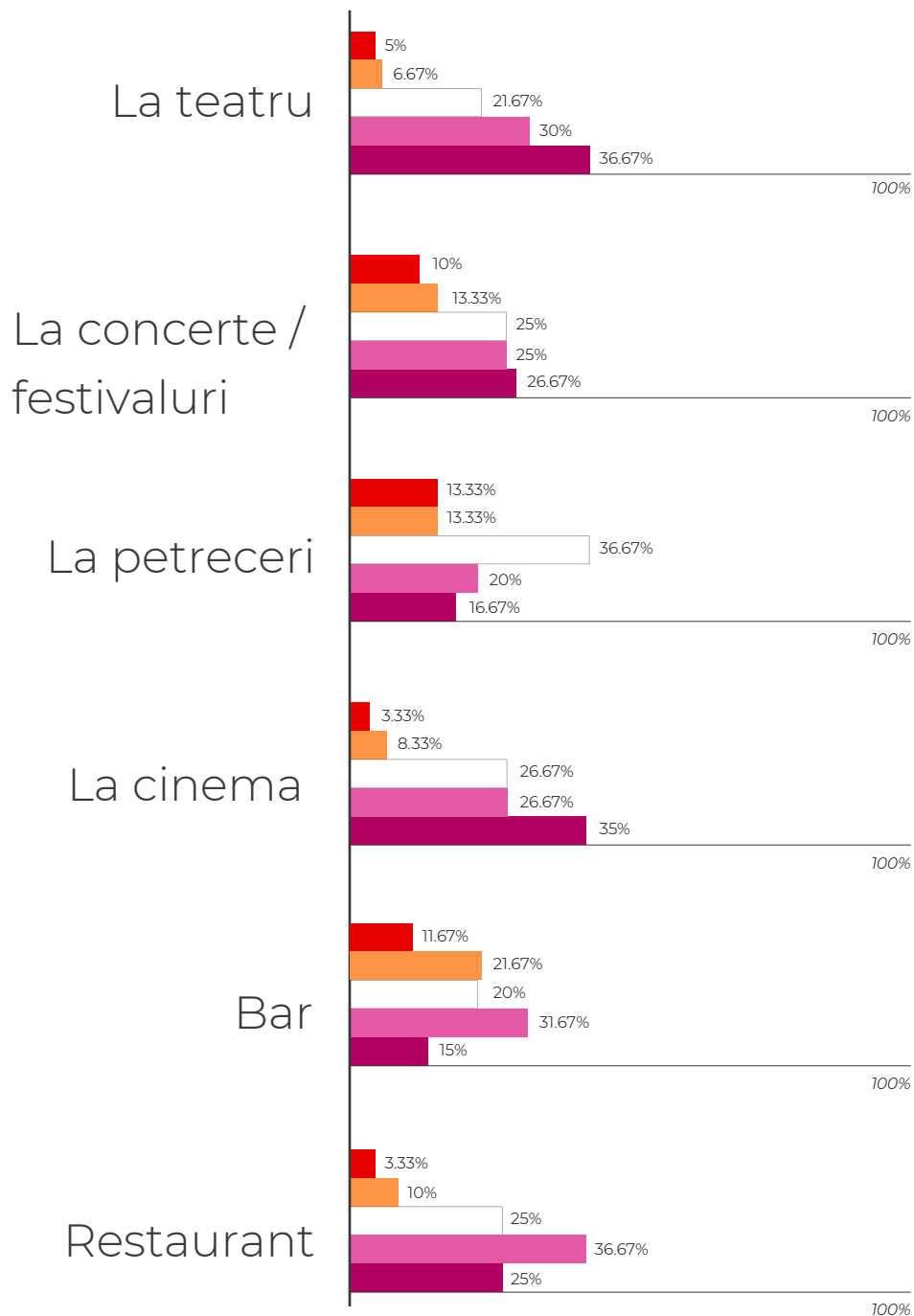
Date descriptive

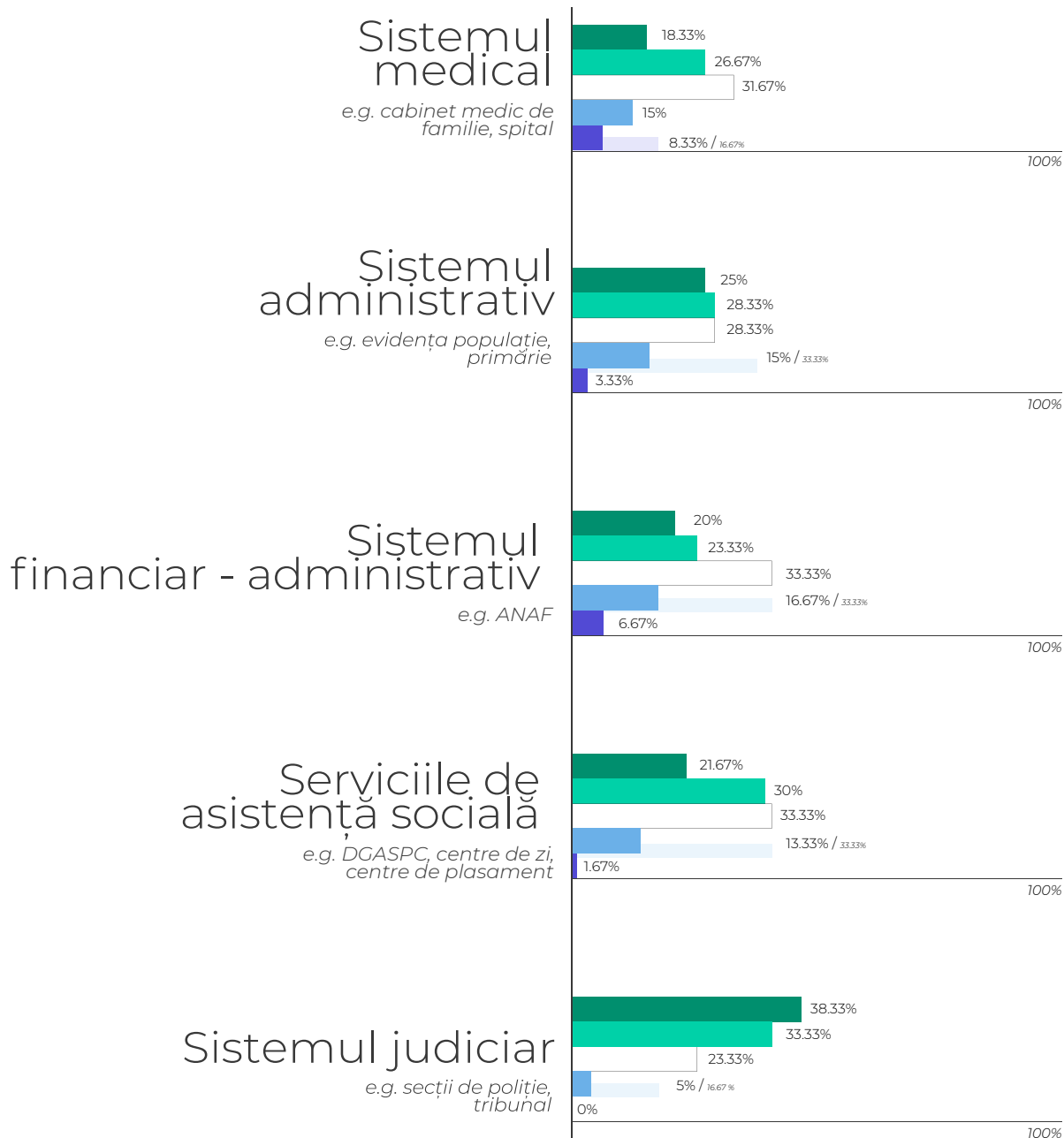
Atunci când se raportează la interacțiunea cu instituțiile publice, **pot fi observate diferențe procentuale între percepția comunității LGBTQIA+ și populația grupul heterosexual-cisgender.**

Raportarea la siguranța sistemului medical punctează în rândul grupului LGBTQIA+ un procent de 17.6% pentru afirmația „foarte nesigur”, pe când grupul de control menționează doar în proporție de 5.3% aceeași afirmație. Similar, grupul LGBTQIA+ menționează un nivel mai ridicat de nesiguranță 24% față de interacțiunea cu sectorul administrativ, pe când grupul heterosexual-cisgender doar un procent de 5.3%. Sistemul financiar este perceput ca fiind foarte nesigur pentru 21.6% din populația grupului LGBTQIA+, iar pentru grupul de control un procent de 5.3%. Interacțiunea cu sistemul de asistență socială, este resimțită ca fiind foarte nesigur pentru 23.2% din grupul LGBTQIA+ și doar 13.2% pentru grupul de control. Cea mai mare pondere observată se regăsește în experiența avută cu sistemul judiciar, unde 42.4% din membrii grupului LGBTQIA+ afirmă că percep această interacțiune ca fiind foarte nesigură, pe când grupul de control o percepe în proporție de 13.2% ca fiind foarte nesigură.

Diferențele de percepție asupra siguranței în ceea ce privește interacțiunea cu spațiile social-culturale sunt similare contextului de interacțiune cu instituțiile publice. Grupul LGBTQIA+ percepe într-un procent ușor mai ridicat aceste spații ca fiind foarte nesigure, însă diferențe observabile nu sunt la fel de mari. De exemplu, cea mai mare diferență este observată cu privire la baruri unde grupul LGBTQIA+ percepe în proporție de 22.4% spațiul ca fiind foarte nesigur, pe când grupul de control doar

într-o proporție de 2.6%. De această dată se poate observa și o diferență inversă în ceea ce privește siguranța percepută la proiecțiile de film unde grupul de control percepe acest spațiu ca fiind foarte nesigur în proporție de 2.6% iar grupul LGBTQIA+ în proporție de 2.4%.

- Foarte nesigur
- Uneori nesigur
- Neutru
- Aproape sigur
- Foarte sigur
- Persoane cishet

Diferențe între grupul LGBTQIA+ și grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește frecvența cu care sunt experimentate microagresiunile

Cu scopul de a identifica dacă există o diferență între grupul respondenților care fac parte din comunitatea LGBTQIA+ și grupul persoanelor cisgender și heterosexuale a fost derulate teste t pentru eșantioane independente. Atunci când participanții se raportau la contextul instituțiilor publice au fost observate diferențe semnificative statistic între grupul LGBTQIA+ și grupul de heterosexual-cisgender $t(71.241)=3.511$, $p=.001$. Mai specific participanții din grupul LGBTQIA+ au $M=2.84$, $AS=1.03$ experimentat mai frecvent microagresiunile în acest context comparativ cu grupul heterosexual-cisgender $M=2.24$, $AS=.87$. Cu toate acestea mărimea efectului este una

medie $d=.62$ aspect care indică o utilitate practică redusă. Raportarea la experiența avută cu spațiile asociate vieții social - cultural aduce de asemenea cu sine diferențe statistice semnificative între cele două grupuri $t(161)=3.618$, $p=.000$, grupul LGBTQIA+ experimentând cu o frecvență mai ridicată $M=2.79$, $AS=1.06$ microagresiunile în spațiile asociate vieții social culturale decât grupul Non-LGBTQIA+ $M=2.08$, $AS=1.07$. Aceste rezultate putând fi observate în **Tabelul 1**.

Tabelul 1. Rezultate comparative între grupul LGBTQIA+ și grupul cisgender și heterosexual cu privire la frecvența cu care experimentează microagresiunile.

Rezultate	Grup						t	df	p	d
	LGBTQIA+			Non-LGBTQIA+						
	M	AS	n	M	AS	n				
Microagresiuni în instituții publice	2.84	.103	125	2.24	.873	83	.511	71.241	.001	.62
Microagresiuni în spații socio - culturale	2.79	1.06	125	2.081	.073	83	.618	161	.000	.66

Diferențe între grupul LGBTQIA+ și grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește frecvența cu care sunt experimentate forme directe de agresiune fizică și verbală

Teste t pentru eșantioane independente au fost derulate și pentru a observa dacă există o diferență semnificativă statistic între grupul LGBTQIA+ și cel heterosexual-cisgender cu privire la frecvența cu care experimentează agresiunea fizică și verbală în cele două contexte abordate. Rezultatele asociate diferențelor observate între grupul LGBTQIA+ și grupul de control cu privire la experiența avută interacționând cu instituțiile publice marchează diferențe semnificative între cele 2 grupuri pentru ambele forme de agresiune. Cu privire la frecvența cu care participanții au experimentat abuzul verbal în instituții publice a fost observată o diferență semnificativă statistic $t(121.506)=6.438, p=.000$ între grupul LGBTQIA+ $M=1.84, AS=.89$ care a

experimentat cu o frecvență mai ridicată abuzul în comparație cu grupul de control $M=1.14, AS=.46$. Mărimea efectului observată este însă una medie $d=.71$, fiind necesar ca datele să fie utilizate cu precauție. Frecvența cu care grupul LGBTQIA+ a experimentat abuzul fizic în instituțiile publice este mai ridicată $M=1.23, AS=.53$ decât în rândul grupul heterosexual-cisgender $M=1.05, AS=.32$, diferența observată fiind semnificativă statistic $t(102.293)=2.562, p=001$. Cu toate acestea mărimea efectului observată este de $d=.41$ care reprezintă o valoare scăzută, aspect care sugerează o valoare practică scăzută a rezultatelor (**Tabelul 2**).

Tabelul 2. Rezultate comparative între grupul LGBTQIA+ și grupul cisgender și heterosexual cu privire la frecvența cu care experimentează abuzul fizic și verbal în interacțiunea cu instituțiile publice.

Rezultate	Grup						t	df	p	d
	LGBTQIA+			Non-LGBTQIA+						
	M	AS	n	M	AS	n				
Abuz verbal	1.84	.89	125	1.14	.463	86	.438	121.506	.000	.71
Abuz fizic	1.23	.53	125	1.05	.323	82	.562	102.293	.01	.41

Referitor la experiența avută raportat la viața social-culturală, diferențele dintre cele două grupuri studiate sunt semnificative statistic doar cu privire la abuzul verbal $t(74.687)=3.193$, $p=.002$. Grupul LGBTQIA+ $M=1.63$, $AS=.79$ au experimentat abuzul verbal într-o mai mare măsură comparativ cu grupul heterosexual-cisgender $M=1.23$, $AS=.63$. Atunci când participanții s-au raportat la abuzul fizic diferențele nu au fost semnificative statistic $t(161)=.645$, $p=.520$ între cele două grupuri studiate (**Tabelul 3**).

Tabelul 3. Rezultate comparative între grupul LGBTQIA+ și grupul cisgender și heterosexual cu privire la frecvența cu care experimentează abuzul fizic și verbal în interacțiunea cu spațiile social-culturale.

Rezultate	Grup						t	df	p	d
	LGBTQIA+			Non-LGBTQIA+						
	M	AS	n	M	AS	n				
Abuz verbal	1.63	.79	125	1.23	.633	83	.193	74.697	.000	.71
Abuz fizic	1.19	.44	125	1.14	.573	8.	560	50.854	.578	-

Diferențe între grupul care declară o orientare sexuală diferită față de cea heterosexuală, grupul care declară o identitate de gen diferită față de cea cisgender și grupul care le declară pe ambele

Au fost derulate analiza statistice suplimentare pentru a determina dacă există diferențe semnificative statistic cu privire la experiența microagresiunilor între grupul participanților care raportează o orientare sexuală diferită față de cea heterosexuală, grupul persoanelor care raportează o identitate de gen diferită față de cea cisgender și grupul persoanelor care raportează și o orientare sexuală diferită și o identitate de gen diferită.

Cu scopul de a observa aceste diferențe a fost derulat testul ANOVA simplă. Atunci când participanții se raportează la interacțiunea cu instituțiile publice au fost observate diferențe semnificative între cele trei grupuri $F(1, 160) = 11.151, p = .000$. Cu scopul de a evidenția în ce fel diferă grupurile a fost derulată o analiză post-hoc de tip Tukey. Rezultatele indică faptul că grupul care declară și o orientare sexuală diferită, dar și o identitate de gen diferită $M = 3.23, AS = 1.06$ experimentează cu o frecvență mai ridicată microagresiunile decât grupul care declară o orientare sexuală diferită $M = 2.65, AS = .97$ și decât

grupul care declară o identitate de gen diferită $M = 2.27, AS = .86$. Între grupul care declară o orientare sexuală diferită și cel care declară o identitate de gen diferită nu au fost observate diferențe semnificative statistic. Mărimea efectului observată este de $\eta^2 = .121$.

Momentul în care participanții se raportau la frecvența cu care aceștia experimentează microagresiunile, în spațiile destinate vieții social-culturale, au fost identificate de asemenea diferențe semnificative statistic între cele 3 grupuri studiate $F(1, 160) = 10.646, p = .000$. În vederea determinării în ce fel diferă aceste grupuri a fost derulată o analiză de tip Tukey. Rezultatele sugerează că grupul care declară și o orientare sexuală și o identitate de gen diferită $M = 3.16, AS = 1.12$ experimentează microagresiunile cu o frecvență mai ridicată decât grupul care declară o orientare sexuală diferită $M = 2.64, AS = 1$ și grupul care declară o identitate de gen diferită $M = 2.27, AS = .86$. De această dată a fost observat și faptul că grupul care are o orientare sexuală diferită față de cea heterosexuală $M = 2.64, AS = 1$ experimentează mai frecvent microagresiunile decât grupul care are o identitate de gen diferită față de cea cisgender $M = 2.27, AS = .86$. Mărimea efectului observată este de $\eta^2 = .117$.

Tabelul 4. Rezultate comparative între cele trei grupuri cu privire la frecvența cu care experimentează microagresiunile

	Grup						F	η
	Orientare sexuală diferită N=74		Identitate de gen diferită N=45		Ambele N=44			
	M	SD	M	SD	M	SD		
Microagresiuni în instituții publice	2.65	.97	2.27	.86	3.23	1.06	11.151	.121
Microagresiuni în spații socio - culturale	2.64	1	2.11	.03	3.13	1.1	10.646	.117

Note: * $p < .05$; ** $p < .001$; (a) Orientare sexuală diferită față de cea heterosexuală, (b) Identitate de gen diferită față de cea cisgender, (c) Atât o orientare sexuală diferită față de cea heterosexuală, cât și o identitate de gen diferită față de cea cisgender.

[discuții]

Cercetarea de față a urmărit observarea diferențelor între grupul persoanelor LGBTQIA+ și cel al grupului heterosexual-cisgender cu privire la frecvența cu care experimentează abuzul direct și microagresiunile în două contexte diferite. Prima ipoteză a studiului se confirmă, putând fi observate diferențe semnificative între grupul LGBTQIA+ și grupul heterosexual-cisgender în ceea ce privește frecvența cu care sunt experimentate microagresiuni în interacțiunea cu instituții publice.

Grupul LGBTQIA+ a experimentat într-o mai mare măsură microagresiunile comparativ cu grupul de control. Tendința acestui rezultat poate fi observată și în raportarea participanților la siguranța percepută cu privire la anumite instituții publice din România, grupul LGBTQIA+ alegând răspunsul „foarte nesigur” într-un procent mai ridicat decât grupul de control pentru toate cele 5 instituții abordate.

De asemenea, **întrebările deschise completează rezultatele cu exemple specifice ale experiențelor avute de membrii comunității LGBTQIA+ în interacțiunea cu instituțiile publice:**

„Când medicul legist a adus în discuție religia într-o consultație în care era vorba de schimbarea sexului meu în acte. A continuat prin a spune că nu voi fi niciodată “bărbat adevărat” dacă nu am penis și, chiar dacă m-aș opera, tot nu aș fi.”;

„Fiica primarului, care e angajată la direcția de agricultură a primăriei din satul meu le-a arătat contul meu de Instagram celor ce erau acolo, începând să râdă cu toții pentru că aveam poze îmbracă în haine “feminine” și cu

machiaj.”;

„Atunci când am fost la endocrinolog pentru citirea unor analize și doctora a fost foarte invaziva cu întrebările legate de sexualitatea mea. Apoi mi-a recomandat un psiholog din același spital. Psihologul respectiv a încercat să mă convingă ca sexualitatea mea este din cauza unor traume.”;

„Am fost la poliție și am susținut faptul că m-au amenințat niște persoane că mă rup cu bătaia dacă mă mai vad pe strada din cauza faptului că sunt queer și mi s-a spus ca exagerez și că dacă mă afixez în public așa îmi trebuie.”.

Observații similare au fost menționate și de Kia, et. al. (2017), care argumentează faptul că deși politicile naționale de raportare la membrii comunității LGBTQIA+ există în America, formele de abuz și discriminare sunt în continuare prezente la nivelul instituțiilor publice în special când este vorba de sistemul medical și de serviciile sociale. Cu atât mai mult un astfel de rezultat este de așteptat deoarece în România aceste politicile referitoare la raportarea față de comunitatea LGBTQIA+ sunt concepute într-o formă rudimentară sau inexistente, consecințele legale ale discriminării fiind unele reduse.

De asemenea, într-un studiu cu un eșantion de 2000 de studenți la medicină, care se identificau ca fiind heterosexuali, a fost observat faptul că 47.8% au raportat forme directe de abuz, iar 81.5% au raportat forme indirecte de abuz (microagresiuni) atunci când se raportau la comunitatea LGBTQIA+ (Burke et al., 2015), acest aspect indică faptul că discriminarea și abuzul, fie ele directe sau indirecte, pot fi înregistrate într-un procent ridicat în rândul specialiștilor din sistemele de stat. Felul în care grupurile minoritare sunt expuse interacțiunilor cu instituțiile publice aduce cu sine de cele mai multe ori remarci nepotrivite din partea specialiștilor și discursuri heteronormative care duc la excluderea realității minorităților sexuale și de gen (Sue, 2010).

Cea de-a doua ipoteză explorată în studiul prezent se confirmă, grupul LGBTQIA+ experimentând mai frecvent microagresiunile raportat la **spațiul social-cultural decât grupul heterosexual-cisgender. Întrebările cu răspuns deschis oferă exemple de astfel de situații din partea grupului LGBTQIA+ cum ar fi:**

„Am ieșit în oraș cu iubita mea și am decis să ne ducem la o cafea. Era totul bine și când ne-am sărutat a venit chelnerul și ne-a spus ca nu vrea să vadă așa ceva și ca e inacceptabil (întrebând dacă erau copii și ne vedeau?) și a spus să consumăm mai repede și să plecăm. Toți din cafea se uitau urât la noi, ne era frică să facem orice după acel incident”;

„Am mers cu partenerul meu să iau mâncare de la un restaurant, la pachet. În timp ce așteptam comanda, tot auzeam chicoteli de la una dintre mese. M-am uitat și am observat că toți se uitau lung la mine și râdeau. Partenerul meu a mers la baie. După el a mers unul dintre băieții de la masă, și la întrebare ce de genul: ai venit cu o fată sau cu un băiat?”.

Rezultate cu privire la diferențele dintre grupuri LGBTQIA+ și grupuri heterosexuale-cisgender au fost

identificate în literatura de specialitate (Robinson & Rubin, 2016), membrii comunității LGBTQIA+ raportând frecvențe mai ridicate ale experienței cu microagresiunile decât grupul de control. Cu toate acestea, clasificarea specifică a spațiilor social-culturale ca punct de referință nu a fost identificată în literatura de specialitate abordată. Totuși, o distincție uzuală în studiile vizate este cea dintre microagresiunile la nivel structural (ex. instituții publice, politici publice) și microagresiunile la nivel interpersonal (Woodford, Pacey, Kulick, Alex & Sung, 2015), acestea din urmă manifestându-se și în contexte informale (ex. cafenele). Woodford et al. (2015) identificând în studiul lor prezența microagresiunilor atât la nivel structural, cât și la cel interpersonal în rândul participanților LGBTQIA+.

În ceea ce privește frecvența cu care participanții experimentează forme directe de abuz în interacțiunea cu instituțiile publice, rezultatele testelor t pentru eșantioane independente indică faptul că persoanele asociate comunității LGBTQIA+ experimentează mai frecvent forme directe de abuz verbal și fizic. **Ipoteza cu numărul 3 se confirmă**, grupul LGBTQIA+ experimentând cu o frecvență mai ridicată abuzul verbal direct decât grupul heterosexual-cisgender. Similar, **ipoteza cu numărul 4 se confirmă**, persoanele din grupul LGBTQIA+ raportând o frecvență mai ridicată a experienței cu abuzul fizic decât grupul de control, atunci când se raportează la interacțiunea cu instituțiile publice. Aceste rezultate pot fi observate și în cadrul rezultatelor descriptive, unde pentru fiecare sector public abordat, comunitatea LGBTQIA+ a raportat un procent mai ridicat în ceea ce privește nesiguranța percepută în interacțiunea cu aceste sectoare.

FRA (2020) surprinde rezultate procentuale în această direcție, unde în rândul populației românești sunt raportate în proporție de 42% serviciile medicale ca spații în care participanții se tem să experimenteze abuzul fizic sau verbal. Rezultatele obținute pot fi explicate prin faptul că la nivelul normativ social sunt perpetuate stereotipuri despre comunitatea LGBTQIA+ care conduc la prejudecăți și discriminare cu privire la membrii comunității (*Dragowski, et. al., 2011*). *Balsam, Rothblum & Beauchaine, 2005; Rivers & D'Augelli, 2001*) atestă de asemenea în cercetările lor faptul că membrii comunității LGBT au raportat niveluri mai crescute ale experiențelor de abuz, față de grupul de control.

Raportarea la spațiile social - culturale relevă diferențe semnificative statistic doar în ceea ce privește frecvența cu care cele două grupuri experimentează abuzul verbal, nu și pe cel fizic. **Ipoteza cu numărul 5 se confirmă**, grupul LGBTQIA+ experimentând cu o frecvență mai ridicată abuzul verbal direct decât grupul heterosexual-cisgender. De exemplu, participanții menționează în cadrul întrebărilor deschise afirmații precum „*Mergeam pe strada, pur și simplu și au început un grup de băieți să mă scuipe și să îmi spună ca sunt un poponar infect*”.

Ultima ipoteză a studiului nu se confirmă, nefiind identificate diferențe semnificative statistic între cele două grupuri cu privire la frecvența cu care experimentează abuzul fizic direct în spațiile aferente vieții social - culturale. FRA (2020) raportează faptul că membrii comunității LGBTQIA+ din România raportează în proporție de 23% faptul că resimt frica de agresiune atunci când se raportează la anumite spații, identificând un procent de 70% atunci când este vorba de spații deschise (e.g. parcuri) și un procent de 54% atunci când este vorba de restaurante, cafenele și baruri.

Analizele suplimentare derulate în cadrul acestui studiu surprind o diferență între grupul care se

identifică atât cu o orientare sexuală diferită cea heterosexuală, cât și cu o identitate de gen diferită față de cea cisgender, această categorie resimțind microagresiunile într-o mai mare măsură decât grupul care se identifică doar cu o orientare sexuală diferită și cel care se identifică doar cu o identitate de gen diferită pentru ambele contexte studiate.

Un astfel de rezultat poate fi explicat prin experiențele diferite și distresul pe care diferite tipuri de identități le experimentează. De exemplu, *Nadal, Whitman, Davis, Erazo & Davidoff, (2016)* observă faptul că în mod particular atunci când sunt investigate grupurile care aparțin doar minorităților cu o orientare sexuală diferită, grupul bărbaților homosexuali experimentează cel mai frecvent microagresiuni legate de limbajul folosit în raport cu ei (ex. poponar) pentru a sublinia particularitățile lor neconforme cu normele de gen. *Nadal, Rivera și Corpus (2010)* pe de altă parte, observă că atunci când sunt investigate grupurile care se identifică doar cu o identitate de gen diferită, grupul persoanelor transgender se confruntă mai frecvent cu invalidări cu privire la genul cu care se identifică (ex. utilizarea necorespunzătoare a pronumelor). Așadar, diferite tipuri de identități sunt asociate cu modalități unice de a experimenta microagresiunile, iar identificarea cu mai multe tipuri de identitate (ex. orientare sexuală și identitate de gen) aduce cu sine variații semnificative în manifestare și intensitate a formelor de abuz și a distresului psihologic și social resimțit.

[limitele studiului]

Principala limitare a studiului de față este numărul redus de participanți care nu permite generalizarea rezultatelor la populația vastă a comunității LGBTQIA+. Numărul redus de participanți ar putea împiedica identificarea anumitor efecte, cum ar fi cel al experimentării microagresiunilor în locurile aferente vieții social-culturale. Așadar, se recomandă pentru studiile viitoare să se înainteze un demers de replicabilitate care să utilizeze un număr relevant de participanți.

Eșantionul utilizat prezintă un număr inegal de participanți pentru cele două grupuri abordate aspect care poate reduce puterea statistică a cercetării și apariția erorii de tip II. Datorită felului în care sunt grupați participanții există riscul ca rezultatele obținute să fie întâmplătoare, necesitând astfel să fie tratate cu precauție.

Utilizarea instrumentelor de autoraportare pot aduce în discuție o serie de limitări cum ar fi dezirabilitatea socială, evaluarea incorectă a situațiilor și dificultăți de înțelegere în ceea ce privește formularea afirmațiilor. Deși este vorba de instrumente validate științific există riscul ca acestea să nu înregistreze acurat datele oferite de participanți datorită bias-urilor de autoraportare ale acestora. De asemenea, scalele utilizate nu beneficiază de subscale care să monitorizeze dezirabilitatea socială, iar nivelul de înțelegere al afirmațiilor nu a putut fi evaluat.

[implicații practice]

Cu privire la dimensiunea structurală a contextului în care sunt prezente microagresiunile acestea au la bază prejudecățile și discriminarea transpusă în politicile după care funcționează sistemele publice. Cu scopul de a reglementa aceste politici este necesar apelul la dovezile aduse în literatura de specialitate drept temelii pentru fundamentarea standardelor de practică la nivelul sistemelor publice cu scopul reducerii microagresiunilor structurale (*de Kia, et. al., 2016*). Un astfel de exemplu, ar putea fi reprezentat de introducerea unor programe menite să vină în ajutorul reprezentanților acestor structuri (ex. medici, funcționari) vizând conștientizarea microagresiunilor, efectele de marginalizare ale acestora și propunerea de comportamente alternative.

Un alt aspect care poate veni în suportul reducerii frecvenței microagresiunilor în aceste medii poate fi reprezentat de implicarea profesioniștilor din rândul comunității LGBTQIA+ în dezvoltarea de politici și standarde de funcționare ale sistemului de servicii publice. În ceea ce privește contactul direct cu reprezentanții instituțiilor, a fost observat faptul că limbajul și terminologia utilizată de aceștia atunci când se raportează la membrii comunității LGBTQIA+ este unul care transmite mesaje discriminatorii cu privire la beneficiar. De exemplu, *Kia, et. al. (2016)* menționează termenul „transexual” utilizat în sistemul medical american pentru a descrie beneficiarii, termen care istoric a fost folosit pentru a aduce o conotație patologică identității de gen.

[studii viitoare]

Variabila contextului în abordarea microagresiunilor constituie un rol important în identificarea microagresiunilor și a specificității lor. Cu toate că studiul de față abordează mai multe variații ale fațetei structurale și a celei interpersonale, acestea sunt tratate într-o manieră generală, ci nu în mod particular. Riscul pe care îl generează această abordare este acela de a nu identifica particularități ale fiecărui context vizat, astfel că se recomandă investigarea amănunțită a mai multor sectoare de servicii și spații recreative. De exemplu, studiul realizat de *Kia, et. al. (2016)* abordează fenomenul microagresiunilor în context medical și al serviciilor sociale aspect care permite surprinderea erorilor în ceea ce privește politicile publice care vizează aceste domenii și prejudecățile particulare ale profesioniștilor din acest domeniu. Studii referitoare la alte instituții publice relevante (ex. sistemul administrativ) nu au fost identificate, rămânând astfel o nișă informațională neexplorată care împiedică identificarea nevoilor și crearea intervențiilor adecvate. Tot odată, deși acest studiu a abordat mai multe variații a mediului în care apar microagresiunile, nu a reușit să surprindă mai multe medii relevante, cum ar fi sistemul educațional. Conform *FRA (2020)* 17% dintre participanți au raportat școlile, liceele și universitățile ca fiind contexte în care aceștia au experimentat forme de abuz cu privire la orientarea lor sexuală sau identitate de gen. Subiectul siguranței în cadrul campusurilor educaționale este vast studiat în literatura de specialitate, însă din ceea ce cunoaștem experiența microagresiunilor în raport cu spațiile aferente sistemului educațional nu sunt studiate la nivelul populației românești.

Unul dintre subiectele atent studiate în sfera microagresiunilor este cel al

intersecționalității. *Nadal, Whitman, Davis, Erazo, & Davidoff (2016)* subliniază importanța studierii microagresiunilor de tip intersecțional considerând că indivizii experimentează distresul și discriminarea raportat la mai multe tipuri de identități (ex. gen-orientare sexuală-rasă). Studiile care au investigat microagresiunile intersecționale atestă faptul că identitățile intersecționale experimentează microagresiunile într-o manieră unică care influențează în mod particular sănătatea mintală. De exemplu, *(Balsam, Rothblum, & Beauchaine, 2005)* observă faptul că participanți asiatici cetățeni ai S.U.A care fac parte din comunitatea LGBTQIA+ resimt microagresiunile și distresul cu o frecvență mai ridicată decât participanții afro-americani și hispanici din comunitatea LGBTQIA+. Astfel de nuanțe ar putea identifica nevoi specifice ale identităților intersecționale și modalități adecvate de a veni în întâmpinarea acestor nevoi.

Atunci când ne raportăm la contextual interpersonal în care microagresiunile sunt identificate, acestea au fost raportate la microagresiunile percepute de grupul LGBTQIA+ din exteriorul comunității (ex. membrii comunității heterosexuale-cigender). Totuși, prezența formelor subtile de abuz nu a fost explorată la nivelul intra-grupului care la rândul său poate avea consecințe psihologice și de integrare în rândul indivizilor. De exemplu, *Nadal (2011)* identifică prezența microagresiunilor percepute de comunitatea femeilor lesbiene față de comunitatea femeilor bisexuale și vice-versa. Această observație indică necesitatea studierii apariției microagresiunilor la nivelul intra-grupul LGBTQIA+.

[concluzii]

În concluzie, siguranța percepută de comunitatea LGBTQIA+ în raport cu instituțiile publice și cu spațiile aferente vieții social-culturale este evaluată ca fiind redusă.

Participanții raportează prezența atât a formelor subtile de abuz cum ar fi microagresiunile, cât și forme directe cum ar fi abuzul verbal și cel fizic, chiar și cu o frecvență mai ridicată decât participanții heterosexuali și cisgender. Aceste experiențe resimțite în spațiul public pot fi corelate cu vulnerabilități în sfera sănătății mintale cum ar fi prevalențe ridicate în ceea ce privește simptomatologia depresivă, nivele scăzute ale stimei de sine și stării de bine psihologice, consum de substanțe/ alcool (*Nadal, Whitman, Davis, Erazo & Davidoff, 2016*). Având drept reper consecințele (negative ale) experienței comunității LGBTQIA+ cu spațiile studiate, considerăm necesare intervenții sistematice de reducere a discriminării atât la nivelul practicilor directe (e.g. limbajul specialiștilor), cât și la nivel structural (e.g. ajustarea politicilor publice) (*Kia, MacKinnon & Legge, 2016*).

[bibliografie]

- Balsam, K. F., Rothblum, E. D., & Beauchaine, T. P. (2005). Victimization over the life span: a comparison of lesbian, gay, bisexual, and heterosexual siblings. *Journal of consulting and clinical psychology, 73*(3), 477. doi:10.1037/0022-006X.73.3.477
- Balsam, Kimberly F.; Molina, Yamile; Beadnell, Blair; Simoni, Jane; Walters, Karina (2011). Measuring multiple minority stress: The LGBT People of Color Microaggressions Scale. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 17*(2), 163–174. doi:10.1037/a0023244
- Cisneros, J., & Bracho, C. (2020). Undocuqueer stress: How safe are “safe” spaces, and for whom?. *Journal of homosexuality, 67*(11), 1491-1511. doi:10.1080/00918369.2019.1607684
- Dragowski, Eliza A.; Halkitis, Perry N.; Grossman, Arnold H.; D’Augelli, Anthony R. (2011). Sexual Orientation Victimization and Posttraumatic Stress Symptoms Among Lesbian, Gay, and Bisexual Youth. *Journal of Gay & Lesbian Social Services, 23*(2), 226–249. doi:10.1080/10538720.2010.541028
- Kevin L. Nadal (2019) Measuring LGBTQ Microaggressions: The Sexual Orientation Microaggressions Scale (SOMS) and the Gender Identity Microaggressions Scale (GIMS), *Journal of Homosexuality, 66*:10, 1404-1414, DOI: 10.1080/00918369.2018.1542206
- Nadal, K. L., Whitman, C. N., Davis, L. S., Erazo, T., & Davidoff, K. C. (2016). Microaggressions toward lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, and genderqueer people: A review of the literature. *The journal of sex research, 53*(4-5), 488-508. doi:10.1080/00224499.2016.1142495
- Kia, H., MacKinnon, K. R., & Legge, M. M. (2016). In pursuit of change: Conceptualizing the social work response to LGBTQ microaggressions in health settings. *Social work in health care, 55*(10), 806-825. doi: 10.1080/00981389.2016.1231744
- Nadal, Kevin L.; Griffin, Katie E.; Wong, Yinglee; Hamit, Sahran; Rasmus, Morgan (2014). The Impact of Racial Microaggressions on Mental Health: Counseling Implications for Clients of Color. *Journal of Counseling & Development, 92*(1), 57–66. doi:10.1002/j.1556-6676.2014.00130.x
- Nadal, K. L., Rivera, D. P., & Corpus, M. J. H. (2010). Sexual orientation and transgender microaggressions: Implications for mental health and counseling. In D. W. Sue (Ed.), *Microaggressions and marginality: Manifestation, dynamics, and impact* (pp. 217–240). John Wiley & Sons Inc.’ DOI: 10.1080/00224499.2016.1142495
- Nadal, K. L., Whitman, C. N., Davis, L. S., Erazo, T., & Davidoff, K. C. (2016). Microaggressions toward lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, and genderqueer people: A review of the literature. *The journal of sex research, 53*(4-5), 488-508. doi:10.1080/00224499.2016.1142495
- Nadal, K. L., Wong, Y., Griffin, K., Sriken, J., Vargas, V., Wideman, M., & Kolawole, A. (2011). Microaggressions and the multiracial experience. *International Journal of Humanities and Social Sciences, 1*(7), 36-44.
- Robinson, J. L., & Rubin, L. J. (2016). Homonegative microaggressions and posttraumatic stress symptoms. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health, 20*(1), 57-69. doi:10.1080/19359705.2015.1066729

Rivers, I., & D'Augelli, A. R. (2001). The victimization of lesbian, gay, and bisexual youths. *Lesbian, gay, and bisexual identities and youth: Psychological perspectives*, 9, 187-210.

microaggressions on college campuses: Experiences and outcomes. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 26(1-2), 95-111.

Parr, N. J., & Howe, B. G. (2019). Heterogeneity of transgender identity nonaffirmation microaggressions and their association with depression symptoms and suicidality among transgender persons. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 6(4), 461-474. <https://doi.org/10.1037/sgd0000347>

Sue, D. W. (2010). *Microaggressions in everyday life: Race, gender, and sexual orientation*. John Wiley & Sons.

Sue, D. W. (2010). Microaggressions, marginality, and oppression: An introduction. In D. W. Sue (Ed.), *Microaggressions and marginality: Manifestation, dynamics, and impact* (pp. 3-22). John Wiley & Sons Inc.

Swann, Gregory; Minshew, Reese; Newcomb, Michael E.; Mustanski, Brian (2016). Validation of the Sexual Orientation Microaggression Inventory in Two Diverse Samples of LGBTQ Youth. *Archives of Sexual Behavior*, 45(6), 1289-1298. [doi:10.1007/s10508-016-0718-2](https://doi.org/10.1007/s10508-016-0718-2)

Woodford, Michael R.; Paceley, Megan S.; Kulick, Alex; Hong, Jun Sung (2015). The LGBTQ Social Climate Matters: Policies, Protests, and Placards and Psychological Well-Being Among LGBTQ Emerging Adults. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 27(1), 116-141. [doi:10.1080/10538720.2015.990334](https://doi.org/10.1080/10538720.2015.990334)

Woodford, M. R., Joslin, J. Y., Pitcher, E. N., & Renn, K. A. (2017). A mixed-methods inquiry into trans* environmental

[Spații sigure](#) își propune să contribuie la creșterea gradului de siguranță și incluziune a spațiilor publice pentru tinerii LGBTQI+ astfel încât evenimentele și proiectele (indiferent de domeniu: academic, artistic, cultural, educațional, sportiv) să se desfășoare libere de discriminare și bullying.

Proiectul este derulat de Identity.Education în parteneriat cu Asociația Studenților la Psihologie și Sociologie din Timișoara, Liga AC și SSMT (Societatea Studenților în Medicină Timișoara) - Timisoara Medical Students' Society și beneficiază de o finanțare în valoare de 44.000 euro, prin programul Active Citizens Fund - Romania, finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.